

EG- E CONSULTING

Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti Direktifi (Corporate Sustainability Due Diligence Directive - CSDD)

Avrupa Komisyonu, uzun zamandır beklenen Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti Direktifi'ni (Corporate Sustainability Due Diligence Directive- CSDD) 23 Şubat 2022 tarihinde kabul etmiştir. Direktif, sürdürülebilir bir ekonomi ve toplum inşa etmekte kritik role sahip olan şirketlerin, değer zincirlerinden kaynaklanan olumsuz etkiler de dahil olmak üzere insan hakları ve çevresel risklerin ve etkilerinin risk yönetimi ve azaltma süreçlerini kurumsal stratejilere daha iyi entegre etmek için kurumsal yönetim uygulamalarını iyileştirmelerini sağlayarak sürdürülebilir ve sorumlu kurumsal yaklaşımları benimsemelerini amaçlamaktadır. Direktifin 2024 yılında yürürlüğe gireceği tahmin edilse de, uyumlu önlemlerin hayata geçirilebilmesi için hazırlık süresine ihtiyaç duyulacaktır.

Direktif Hangi Şirketleri Kapsamaktadır?

Direktif, önemli büyüklükte ve ekonomik güce sahip şirketleri içermekte olup, Grup1 ve Grup2 olarak sınıflandırılmıştır. Aynı limitler AB’de faaliyet gösteren, AB’ye üye olmayan şirketler için de geçerli olmaktadır.

AB Şirketleri;

- Grup 1:
  - Son mali yıldan önceki yılda dünya çapında 150 milyon Euro’nun üzerinde net ciroya ve 500’den fazla çalışana sahip tüm AB limited şirketleri.
- Grup 2:
  - Son mali yıldan önceki yılda dünya çapında 40 milyon Euro’nun üzerinde net ciroya ve 250’den fazla çalışana sahip ve tanımlanmış* yüksek etkili sektörlerde faaliyet gösteren diğer AB limited şirketleri. Grup 2’nin yürürlük tarihi ise Grup1’den iki yıl sonra olacaktır.

*Tanımlanmış çevreye zarar verme riskinin yüksek olduğu sektörler OECD kılavuzundaki sektörlerle sınırlıdır.

- *Tekstil, deri ve ilgili ürünlerin imalatı, giyim ve ayakkabı toptan ticareti*
- *Tarım, ormancılık, balıkçılık ve gıda ürünlerinin imalatı, tarımsal hammaddeler, canlı hayvanlar, odun, yiyecek ve içeceklerin toptan ticareti.*
- *Nereden çıkarıldığına bakılmaksızın maden kaynaklarının çıkarılması (ham petrol, doğal gaz, kömür, linyit, metaller ve metal cevherleri ve taş ocağı ürünleri dahil), ana metal ürünlerin, diğer metalik olmayan mineral ürünlerin ve fabrikasyon metal ürünlerin imalatı (makine ve teçhizat hariç) ile maden kaynaklarının, temel ve ara maden ürünlerinin toptan ticareti.*

AB Dışı Şirketler;

Grup 1 ve 2 ile uyumlu ciroda olan AB’de faaliyet gösteren şirketler.

Küçük ve Orta Ölçekli Şirketler (KOBİ’ler) doğrudan kapsama dahil değildir ancak kapsama giren şirketlerin değer zincirlerinde olmaları halinde etkilenebilirler. Öneri çeşitli çevrelerce uzun zamandır tartışılmıştır. Eleştirilen konular içerisinde, ekonominin %90’dan fazlasını oluşturan KOBİ’lerin büyük şirketlere göre insan hakları konularında daha fazla desteklenmesi gerektiği öne sürülmektedir. Yasalaşma süreci sonunda durum netlik kazanacaktır.

CSDD, Şirketlere Ne Gibi Faydalar Sağlar?

Direktifin kapsama giren şirketlere sağladığı faydalar aşağıdadır:

- AB’de uyumlaştırılmış yasal çerçeve, yasal kesinlik ve eşit koşullar yaratması
- Daha fazla müşteri güveni ve çalışanların taahhüdü
- Şirketlerin olumsuz çevresel ve insan hakları etkileri konusunda daha iyi farkındalık sağlaması
- Daha iyi risk yönetimi ve uyarlanabilirlik
- Yetenek, sürdürülebilirlik odaklı yatırımcılar ve kamu ihalecileri için artan çekicilik.
- İnovasyona odaklanma
- Finansmana daha iyi erişim.

Arka Plan ve Diğer AB Mevzuatları İle Etkileşimi

AB, Paris İklim Anlaşması gereği, hem yeşil dönüşümü tetikleyici kilit rol üstlenmek hem de net sıfır ilk kıta olma isteği doğrultusunda ekonomisini dönüştürüp şekillendirirken atılan adımlarda mevcut sistemdeki aksaklıkları giderecek şekilde, daha yüksek AB standartları ve uyumlu yasaları oluşturarak geçişi hızlandırma kararlılığındadır. Son yıllarda yatırımcı ve tüketici tarafında oluşan şeffaflık taleplerine istinaden, şirketlerin çevresel ve sosyal etki performanslarını değerlendirme sorumluluklarında artan eğilimler vardır. Ancak alınan aksiyon ve raporlamaların gönüllülük esasına dayanması neticesinde şirketlerin sürdürülebilirliği özellikle, insan hakları ve çevresel durum tespitini kurumsal yönetim süreçlerine entegre edilmesindeki yavaş ilerleme sonucu istenilen düzeyde ilerleme kaydedilmemiştir. AB Konseyi ve Parlamentosu, sırasıyla 2020 ve 2021 yıllarında AB Komisyonu'nu değer zinciri durum tespitini zorunlu kılmaya yönelik yasa önerisi yapmaya çağırıştır. Bu kapsamda bir dizi gecikmeden sonra kabul edilen Direktif, aynı zamanda Yeşil Mutabakat ve 55'e Uyum Girişimlerinin önemli bir bileşenidir. Teklif Kurumsal Sürdürülebilirlik Raporlama Direktifi (CSRD), Sürdürülebilir Finans Açıklama Yönetmeliği ve Taksonomi Yönetmeliği gibi benzer düzenleyici girişimleri tamamlar. Ayrıca her iki direktif yani CSDD ve CSRD temel uluslararası durum tespiti çerçeveleri olarak; Birleşmiş Milletler İş Dünyası Ve İnsan Haklarına Dair Rehber İlkeleri (UNGP'ler) ile Çok Uluslu Şirketler için OECD Kılavuz İlkeleri ve ILO'nun Çok Uluslu Şirketler ve Sosyal Politikaya İlişkin Üçlü İlkeler Bildirgesine atıfta bulunmaktadır.

Şirketlerin Yapması Gereken Durum Tespiti Önlemleri Nelerdir?

Direktif, kapsama giren şirketlerin kendi operasyonları ile iştirakleri için geçerli olup tüm değer zincirlerinde (doğrudan ve dolaylı kurulan iş ilişkileri) geçerlidir. Kurumsal durum tespiti için şirketlerin yapması gerekenler ise aşağıdadır:

- Durum tespitinin şirket politikalarına entegre edilmesi
- Mevcut veya potansiyel olumsuz insan hakları ve çevresel etkilerin tanımlanması
- Potansiyel etkilerin önlenmesi veya azaltılması
- Gerçek etkilerin ortadan kaldırılması veya minimuma indirilmesi
- Şikayet prosedürlerinin oluşturulması
- Durum tespiti politikasının ve önlemlerinin etkinliğinin izlenmesi
- Durum tespiti hakkında kamuya açık bir şekilde iletişim kurulması

Azaltım Önlemlerinin veya Olumsuz Etkilerin Giderilememesi Durumunda Ne Olur?

- Olumsuz etkileri gidermek ve/veya en aza indirme çabaları devam ederken, söz konusu ortakla iş ilişkilerinin askıya alınması veya
- Şayet bu olumsuz etkinin ciddi olduğu düşünülüyor ve etkiler ortadan kaldırılamıyorsa, bu faaliyetle ilgili iş ilişkisinin sonlandırılması gerekecektir.

CSDD Yüklülüklerin Uygulanması(Denetim,Yaptırım, Hukuki Sorumluluklar)

CSDD ile ilgili uygulanacak kurallar şu şekilde uygulanacaktır:

İdari Denetim: Kuralların uygulanmasında, Üye Devletler tarafından atanan bir veya birden fazla ulusal idari makam, şirketlerin söz konusu yeni kuralların denetlenmesinden sorumlu olacak ve gerektiğinde şirketlerden bilgi talep etme ve soruşturma yürütme yetkisine sahip olacaklardır. Kurallara uyulmaması durumunda para cezası ve uyum emirleri gibi etkili ve caydırıcı yaptırımlar uygulanacaktır. AB düzeyinde Komisyon, koordineli bir yaklaşım sağlamak için ulusal organların temsilcilerini bir araya getirecek bir Avrupa Denetim Otoriteleri Ağı kuracaktır.

Hukuki Sorumluluk: Üye Devletler, zararlı kurumsal uygulamalardan mağdur olanların tazminat almalarını sağlayacaktır.

Yönetici Sorumlulukları; Direktif, kapsama giren şirket yöneticilerini, durum tespiti süreçlerinin oluşturulmasını ve uygulamasını denetleme ve durum tespitini kurumsal stratejiye entegre etmekle görevlendirmiştir. Yöneticiler, kararlarının insan hakları, iklim ve çevresel sonuçlarını ve herhangi bir kararın uzun vadede olası sonuçlarını dikkate almak zorundadırlar. Ayrıca şirket yöneticilerinin değişken ücret aldığı durumlarda, şirket planına göre iklim değişikliğiyle mücadeleye katkıda bulunmaları için teşvik edilmeleri istenmiştir. Üye Devletler kendi kanunları aracılığıyla, yöneticilerin görevleri ile ilgili kuralları uygulayacaktır. Ayrıca Grup1 şirketlerinin iş stratejilerinin, Paris Anlaşması gereği küresel ısınmayı 1.5% sınırlamaya uygun ait plan benimseme yükümlülüğü getirmiştir.

Direktif Nelerin Raporlanmasını İstiyor?

Direktif, kapsama giren şirketlerden durum tespitinde çıkan olumsuz etkiler ve önlemleri yıllık olarak raporlamalarını (önceki mali yıl için- 30 Nisan) ve web sitelerinde yayınlamalarını istemektedir. CSDD kapsamına giren şirketler ayrıca NFRD (Finansal Olmayan Raporlama Direktifi) kapsamında raporlama yapma zorunluluğu olmayacaktır. Ancak yönetim raporlamalarında asgari olarak çevresel, sosyal, insan hakları, rüşvet ve yolsuzlukla mücadele gibi konuları içeren bir beyan eklemeleri gerekir. Ayrıca, Grup 1. şirketlerin iş stratejilerinin Paris Anlaşması uyarınca küresel ısınmayı 1,5 °C ile sınırlamaya uygun olmasını sağlayacak bir plana sahip olmaları gerekir.

Yeni kuralların Türkiye ve Diğer Gelişmekte Olan Ülkeler Üzerindeki Etkileri Nelerdir?

Direktifin Türkiye'nin de dahil olduğu gelişmekte olan ülkeler için; insan hakları ve çevrenin korunması konularında uluslararası standartların benimsenerek daha etkili kurumsal önlemlerin alınması, zarara uğrayanların haklarının korunarak erişimi kolaylaştırmak gibi faydalar sağlayacaktır. AB Komisyonu direktifin gelişmekte olan ülkelerdeki, AB ana ticaret ortaklarının da bu kapsamda olumlu etkilenmesini istemektedir. Dolayısıyla bu amaca destek veren; gönüllü sürdürülebilirlik standartlarının geliştirilmesi, çok paydaşlı ittifakların ve

endüstri koalisyonlarının desteklenmesi ve AB kalkınma politikası ve diğer uluslararası işbirliği gibi araçların aracılığıyla karşılıklı daha güçlü girişimlerde bulunulabilmeyi amaçlamaktadır. Teklif yine ana ticaret ortaklıklar üzerindeki olumsuz etkileri de ele alarak, azaltılması yönünde yapılabilecek önlemleri değer zinciri dahil çözümler geliştirmek istemektedir.

Sonraki Adım Nedir?

Direktif, 2022 sonuna kadar üçlü uzlaşmanın (AB; Parlamento-Komisyon ve Konsey) ardından resmi gazetede yayımı takip eden 20 gün içerisinde yürürlüğe girecektir. Daha sonra Üye Devletler direktifi kendi hukuk sistemlerine almak için 2 yıl süreleri olacaktır. Grup 1 uygulamaya girdikten 2 yıl sonra Grup 2 uygulanmaya başlayacaktır.

Sonuç

AB, Paris Anlaşması doğrultusunda, sürdürülebilir bir ekonomi için, küresel değer zincirinde şirketlerin insana ve gezegene saygılı olmayı bu direktifle zorunlu kılmıştır. CSDD, şirketlerin değer zincirinden kaynaklanan olumsuz etkiler de dahil insan hakları ve çevresel risklerin ve etkilerin giderilmesi konularını kurumsal yönetim çerçevesine daha fazla yerleştirmek amacıyla kurumsal durum tespiti ve kurumsal hesap verebilirliğe ilişkin yeni bir yönerge. Yönergede söz konusu şirketlerin durum tespiti yükümlülükleri arasında; durum tespitinin şirket politikalarına entegrasyonu, olumsuz insan hakları ve çevresel risklerinin belirlenmesi, önlenmesi, azaltılması, iyileştirilmesi, şikayet prosedürleri oluşturulması, izlenmesi, raporlanması ve kamuya paylaşılması olarak sayılabilir. Şirketler durum tespiti politikalarını her yıl güncellemelidir. Ayrıca büyük şirketlerin iklim adaptasyonda olumlu adımlar atması beklenir. Teklif hukuki sorumluluk getirdiğinden, şirketlerin gerekli özeni göstermemesi halinde mağdurlara ait zararların karşılanması yükümlülüğü vardır. Ayrıca etkileri ortadan kaldırılamayan önemli seviyedeki risklerde iş ilişkisinin sonlandırılması gibi ağır sonuçları bulunmaktadır. CDSS teklifi, etkileşimde olduğu CSRD, SFRD direktifleri ile Taksonomi Yönetmeliğini tamamlayıcı rolü vardır. Ayrıca bu öneri kapsamında olan şirketlerin, NFRD raporlama yapma zorunluluğu olmayacaktır. Direktif'in, 2024 yılda yürürlüğe gireceği tahmin edilmekte olup, Grup1 uygulamaya girdikten 2 yıl sonra Grup 2 uygulanmaya başlayacaktır. Önerinin şimdiye kadar teklif edilen en iddialı şirketler hukuku reformu olduğu kabul edilmektedir.

Gül Saldıraner

EG Partner- SMMM, BD

gul.saldiraner@eg-econsulting.com

www.eg-econsulting.com

EG- E CONSULTING

REFERENCES

[1] European Commission -Corporate Sustainability Due Diligence

https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/doing-business-eu/corporate-sustainability-due-diligence_en

[2] European Commission -23-02-2022 - Just and sustainable economy: Commission lays down rules for companies to respect human rights and environment in global value chains- https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1145

[3] European Commission -23-02-2022 - Questions and Answers: Proposal for a Directive on corporate sustainability due diligence- https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qanda_22_1146

[4] Travers Smith -04-03-2022 - Corporate Sustainability Due Diligence: A long-awaited proposal revealed

<https://www.traverssmith.com/knowledge/knowledge-container/corporate-sustainability-due-diligence-a-long-awaited-proposal-revealed/>

[5] Stibbe -11-05-2022 - Proposal for a Directive on Corporate Sustainability Due Diligence- <https://www.stibbe.com/publications-and-insights/proposal-for-a-directive-on-corporate-sustainability-due-diligence>

[6] DLA Piper Global Law Firm -11-05-2022 - European Commission proposal for the Corporate Sustainability Due Diligence Directive- <https://www.dlapiper.com/fr/france/insights/publications/2022/02/european-commission-proposal-corporate-sustainability/>

[7] Legal Blog-20-05-2022 - Avrupa Birliđi Kurumsal Sürdürülebilirlik Durum Tespiti Yönergesine Dair Bazı Sorular ve Cevaplar <https://legal.com.tr/blog/genel/avrupa-birliđi-kurumsal-surdurulebilirlik-durum-tespiti-yonergesine-dair-bazi-sorular-ve-cevaplar>

info@eg-econsulting.com

www.eg-econsulting.com